

Հանրագրքի ցանկ յերեւելի, 1934

26.772

ԽԱՀՄ ՓԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՑ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴՆԳԱՄՅԱԿԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

(Յերկրորդ աստվա բաժին)

Նյութեր գեօլոգիաների յիշ գրայցների համար բաժնի-
յալում ծղղղներու, հաղորդի յիշ վառապակում բա-
ցառալիսն աշխատանքների համար բազմում յիշ
գլուղում

336

Խ-11

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՏԵՂԵԿԱՆՔԻ
ՊԱՏՎԵՐ ՀՍԻՀ ՊԱՆԴԻ ԹԵՎ ՊՎԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1934

կրթներից և Ֆեդ թիշտ վտանգ եր սպառնում, վոր մեր շահերը կվտանահարեն նույնիսկ փոքր յերկրները: Այժմ, ինչպես առանձնապես տկնաուտ կերպով յերևան յեկավ համապումարում, մենք դարձեղ ենք առաջնակարգ հզոր գինված ուժ, վճռական գործոններից մեկն ամբողջ աշխարհում, խաղաղության համար մղվող պայքարում»:

(Լ. Մ. Կապանովիչ. Համ.Կ(բ)Կ 17-րդ համադումարի զեկուցումից):

Յերկրի սոցիալիստական ինդուստրիալիզացիայի և գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման գործում լինինյան քաղաքականության կերպովան վճռական հաջողությունների հիման վրա, առաջին հընգամյակի տարիներում կառուցված է սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքը, հաջող կերպով անց է կացված քաղաքում և գյուղում դասակարգային թշնամու և նրա գործակալների աջ և ձախ ոպորտունիզմի ջախջախումը:

2. Առաջին հնգամյակի տարիներում նշանակալից չափով ուսումնասիրված են մեր յերկրի բնական հարըստությունները: 1933 թվի սկզբում մեր պեաությունը դրավեց առաջին տեղն աշխարհում, ըստ հայտնաբերված յերկաթի, նավթի, մարգանեցի, տուֆի, ֆոսֆորի, ապատիտի, կալիային աղերի պաշարների: Ըստ ածուխի և խրոմիտի պաշարների խՍՀՄ-ն գրավեց 2-րդ տեղն աշխարհում:

Ծավալված է արդյունաբնական շահագործումը նոր ածխային, նավթային և հանքային շրջանների (Ուրալ—Կուզբասյան կոմբինատ, Կարագանդա, Բաշխաշ, Նեֆթեղակ, Ուրսկո—Սալիլովսկի կոմբինատ և այլն), նոր ելեկտրոկայանների, հնոցների, մարտենների, մեքենաշինարարության նոր հսկայական գիգանտների (Ուրալմաշ, Ստալինգրադի, Սարկովի, Չելյաբինսկու տրակտորային գործարանները, Գորկու, Յարոսլավլի, Մոսկվայի, Ստալինի անվան ավտոգործարանները, Սաքկովի ջրանիվային կառուցման գործարանը, մի շարք գաղղյահաշինարարական գործարաններ և այլն):

— 4 —

3. Արդյունաբերության և գյուղատնտեսության տեսակարար կշիռն ամբողջ ընդհանուր արտադրանքի վեջ (1926—27 թվերի զներով) կազմում եր՝

Տարիներ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն
1913 թ.	42,1 տոկոս	57,9 տոկոս
1929 թ.	54,5 »	45,5 »
1933 թ.	70,4 »	29,6 »

Ծանր ինդուստրիայի բաժինը արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքում 1929 թվին 48,5%-ից բարձրացավ 1933 թվին մինչև 58%-ի: Այդ տվյալները ցույց են տալիս, թե ինչպիսի հաջողություններ է ձեռք բերել խՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգն առաջին հնգամյակի տարիներում ամբողջ Ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման հիմքի՝ առաջավոր արդյունաբերության կառուցման և Ժամանակակից ծանր ինդուստրիայի ստեղծման գործում:

Ոչոքը հաջողություններ են ձեռք բերված յերկրի կուլտուրական զարգացման գործում: Մեր յերկրում մտցված է ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսուցում և գրագիտությունը 67%-ից 1930 թվի վերջում, բարձրացել է 1933 թվի վերջում մինչև 90%-ի: 1929 թվից մինչև 1933 թվը համարյա կրկնապատկվել է սովորողների թիվը բոլոր աստիճանների դպրոցներում, մեծ չափով աճել է յերեսանների ընդգրկումը նախադպրոցական դաստիարակության մեջ: Գիտահետադուտական ինստիտուտների թիվը 1933 թվին հասել է 840-ի: Ամբողջ յերկրում տարածվել է կինոթատրոնների, ալիում բների, սպորտհրապարակների, ստագիոնների լայն ցանցը, խոշոր պրոլետարական կենտրոններում կազմակերպվել են կուլտուրայի և հանգստի պարկեր: Թերթերի միանվագ տիրաժն այդ նույն Ժամանակամիջոցում աճել է 12,5 միլիոնից մինչև 35,5 միլիոն:

«Պրոլետարիատն հաղթահարելով հնգամյա պլանի իրագործումից բղխող խոշոր դժվարությունները, հա-

սով պատմական նշանակութիւն ունեցող հաղթանակները, քաղաքի և գյուղի աշխատավորութեան դրութեան բարելավման գործում: Զարգացման տվյալ աստիճանում խորհրդային կարգի առավելութիւնները թույլ տվեցին լիովին վերացնել գործադրութիւնը, մտցնել 7-ժամյա բանվորական օրը, վերացնել գյուղում աղքատութիւնը և պառւտերիզմը» (ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման 2-րդ հնգամյա պլանի վերաբերյալ Համ Կ(բ)Կ-ի 17-րդ համագումարի բանաձևից):

4. Առաջին հնգամյակի պլանի վիթխարի խնդիրները հաջող իրականացումը պահանջեց հսկայական դրամական միջոցներ ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի և հատկապես հնգամյա պլանի հիմնական սղակի՝ ծանր ինդուստրիայի և նրա միջուկի՝ մեքենաշինարարութեան ֆինանսավորման համար:

Կոմունիստական կուսակցութեանը հայտնի յեր, վոր ծանր ինդուստրիան մի չարք կապիտալիստական յերկրներում՝ Անգլիա, Գերմանիա, Ամերիկա, կառուցվել է ի հաշիվ խոշոր փոխառութիւնների և այլ յերկրները կողոպտելի, ի հաշիվ աշխատավոր գյուղացիութեան և բանվոր դասակարգի, առանձնապես գաղութները չտեսնված շահագործման: Խորհրդային իշխանութիւնը ծանր ինդուստրիայի և ամբողջ հնգամյա պլանի ֆինանսավորումն ապահովելու համար ուներ մի ճանապարհ, դա չինարարութիւնն էր իր սեփական պրոլետարական հաշիվով: Կոմունիստական կուսակցութիւնը «հաշիվ յեր առել այն, վոր ունենալով խորհրդային իշխանութիւնը և հենվելով հողի, արդյունաբերութեան, տրանսպորտի, բանկերի, առևտրի աղբայնացման վրա, մենք կարող ենք անցկացնել տնտեսման խստագույն ռեժիմը նրա համար, վորպեսզի կուտակենք բավականաչափ միջոցներ, վորոնք անհրաժեշտ են ծանր ինդուստրիայի վերականգնման և զարգացման համար: Կուսակցութիւնն ուղղակի ասում էր, վոր այդ գործը կպո-

— 6 —

հանջի լուրջ զոհեր և, վոր մենք պիտի տանք այդ զոհերը բացահայտ և գիտակցօրեն, յեթե ուղում ենք հասնել նպատակի: Կուսակցութիւնը հաշիվ յեր առել բարձրացնել այդ գործը մեր ներքին ուժերով, առանց ստրկացօցիչ վարկերի և արտաքին փոխառութիւնների» (Ստալին. Համ Կ(բ)Կ ԿԿԵ ԿՎՀ-ի միացյալ պլենումում զեկուցումը):

Կուսակցութեան և բանվոր դասակարգի առաջնօրդիցօլց տված մեր յերկրում սոցիալիզմի չինարարութեան ֆինանսավորման այդ ուղիով ընթացել է ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգը: Յերկրի ներսում միջոցների հաջող հայթայթման այդ ուղիով ապահովված է սոցիալիզմի լրիվ հաղթանակը ԽՍՀՄ-ում: Անցկացնելով խստագույն տնտեսում պետութեան միջոցների ծախսման մեջ, ամեն կերպ օգտագործելով տնտեսութեան խորհրդային սխաեմի խոշոր առավելութիւնները և հենվելով բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսական գյուղացիութեան աճող վերելքի և ակտիվութեան, անվերջ բարձացող սոցմրցման և հարվածայնութեան վրա, մենք հասանք այն բանին, վոր առաջին հնգամյակը 4-տարում կառուցվեց ի հաշիվ տնտեսական սոցիալիստական կուտակումների և ի հաշիվ տասնյակ միլիոնավոր աշխատավորութեան անմիջական մասնակցութեան մեր հնգամյակի ֆինանսավորման գործում՝ փոխառութիւնների և խնայողութիւնների միջօցով:

5. Առաջին հնգամյակի սոցիալիստական չինարարութեան ֆինանսավորումն արտահայտվեց 120 միլիարդ ռուբլի գումարով, ամբողջ հնգամյակի համար նախատեսված 86 միլիարդ ռուբլու փոխարեն, ընդվորում, կապիտալ չինարարութեան մեջ ներդրված է 50,5 միլիարդ ռուբլի: Սոցիալիստական կուտակման հիմնական աղբյուրները յեղել են՝ ա) համայնացված տնտեսութեան կուտակումները, բ) յերկրի աճող ապրանքաշրջ-

ջանառութեան յեկամուտներէց պետութեան ոգտին կատարված մասհանումները, գ) ազգաբնակչութեան միջոցներէ մօրելիլդացիան, հատկապէս աշխատավորութեան տկտիվ մասնակցութեան ուղղութեամբ խորհրդային պետութեանը փոխառութեաններ տալու և աշխատավորական խնայողութեաններ (խնայողամարկղներէ ավանդներ) միջոցով:

Համայնացված տնտեսութեան կուտակումները (ոգուտ և հարկ շրջանառութեանից) կազմեցին առաջին հնգամյակում 73,6 միլիարդ ռուբլի կամ առաջին հնգամյակի Ֆինանսավորման ամբողջ գումարի 61,3%-ը: Ազգաբնակչութեան միջոցներէ ներդրավումը կազմում էր առաջին հնգամյակում 21,5 միլիարդ ռուբլի, կամ Ֆինանսավորման ամբողջ գումարի 17,9%-ը, դրանից փոխառութեան մուծումները կազմում էին մօտ 10 միլիարդ ռուբլի:

Ազգաբնակչութեան միջոցներէ մօրելիլդացիայի ամբողջ պլանն առաջին հնգամյակում կատարվել է նշանակալից գերակատարումով: Այդ հնարավոր յեղով, վորովհետև հնգամյակի 4-տարում ժողովրդական յեկամուտի 24,3 միլիարդ ռուբլուց մինչ 45 միլիարդ ռուբլուց ավելի աճման հետ, բանվոր դասակարգի թիվն աճեց կրկնակի, համեմատած 1928 թվի հետ և նշանակալից չափով բարձրացավ բանվոր դասակարգի բաժինը ժողովրդական յեկամուտի մեջ: Աշխատավարձի ֆոնդերն աճեցին 1928 թվի 8,15 միլիարդ ռուբլուց մինչև 34,3 միլիարդ ռուբլու—1933 թվին: Հատկապէս նրա համար, վոր մեզ մօտ—

«ժողովրդական յեկամուտի բաշխումը կատարվում է վոչ թե ի հոգուտ շահագործող դասակարգերի և նրանց բազմաթիվ պարագիտային սպասավորների հարստացման, այլ ի հոգուտ բանվորների և գյուղացիների նյութական դրութեան սիստեմատիկ բարձրացման և գյուղում ու

— 8 —

բաղադրում սոցիալիստական արտադրութեան լայնացման» (Ստալին. Համ.Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի զեկուցումը):

Հնարավոր և ռեալ դարձավ միաժամանակ սոցիալիստական արտադրութեան և աշխատավորութեան սպառման մակարդակի բարձրացումը ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական յեկամուտի բուռն աճման պայմաններում:

Մեր յերկրում սոցիալիստական շինարարութեան անընդհատ վերելքն իրականանում էր ԽՍՀՄ-ի տնտեսական անկախութեան և պաշտպանունակութեան աճման և ամրացման հիման վրա, համաշխարհային կապիտալիզմի շարունակվող ճգնաժամի ֆոնի վրա:

2. ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՍՏՐՈՅԻՎ ՎԱՏԹԱՐԱՅՈՒՄԸ

6. Կապիտալիստական յերկրներում, հինգերորդ տարին շարունակվող տնտեսական ճգնաժամը յերեց ֆինանսների խիստ վատթարացում կապիտալիզմի շատ յերկրներում: Այն ժամանակ, յերբ ԽՍՀՄ-ում պետբյուջեն ըստ յեկամուտների 1929—30 թ.թ. մինչև 1932—33 թ.թ. աճեց 11,2 միլիարդ ռուբլուց մինչև 39 միլիարդ ռուբլի, այսինքն 3,5 անգամ ՀԱ Միացյալ Նահանգների պետբյուջեյի յեկամուտներն այդ ժամանակամիջոցում կրճատվեցին 46,4 %-ով, Գերմանիայում—31,5 %-ով, Ֆրանսիայում 24,2 %-ով: Բյուջետային դեֆիցիտները հասնում են ՀԱ Միացյալ Նահանգներում—1,7 միլիարդ դոլարից ավելի, Անգլիայում 32, միլիոն ֆունտ ստերլինգից Գերմանիայում 610 միլիոն մարկից ավելի: Գերմանիայում 1929—30 թ.թ. յեկամուտները շատ ավելի ենք քան ծախսերը, 1931—32 թ.թ. ունեյին բյուջեյում դեֆիցիտ 5,6 միլիարդ ֆրանկ:

— 9 —

1933 թվին կատարվեց կապիտալիստական յերկրներ-
րի բյուջեների հետազա վատթարացում:

1934 թվի համար Ֆրանսիայի բյուջետային դեֆի-
ցիտը նախագծված է ավելի քան 6 միլիարդ Ֆրանկ,
Ճապոնիային է 1934—35 թ. համար մեկ միլիարդ իենի
չափով և այլն: Կապիտալիստական յերկրները բյուջե-
ների դեֆիցիտայնության խիստ ավելացումը պայմա-
նավորված է գլխավորապես նրանով, վոր ծախսերի
նշանակալից մասը գնում է ռազմական նպատակների
համար, խստորեն կրճատելով գործադրկության համարը
արվող ամեն մի տեսակի նպաստները: Ռազմական ծախ-
սերը, ներառյալ և ռազմական փոխառություններով և
թոշակներով վճարումները կազմում են ՀԱՄ նահանգ-
ների բյուջեյում՝ 66%, Անգլիայի՝ 60%, Գերմանիայի՝
42%, Ֆրանսիայի՝ 68%: Ճապոնիայում 1934—35 թ.
բյուջեյից պաշտոնական հայտարարության համաձայն,
ռազմական նպատակների համար բաց է թողնվում 60%
—փաստորեն ամբողջ բյուջեն հանդիսանում է ռազմա-
կան բյուջե:

Հարկային պրեսսի ոգնությամբ, վորն իր ամբողջ
ծանրությամբ ճնշում է բանվոր դասակարգին և գյուղի
ու քաղաքի աշխատավորության լայն շերտերին, հիմ-
նական կապիտալիստական յերկրների և գաղութների
միլիոնավոր աշխատավորության կյանքի մակարդակի
չտեսնված իջեցման ոգնությամբ—կապիտալիստական
կառավարությունների կողմից հավաքվող միջոցների
մեծ մասը ծախսվում է անկասկած արդյունաբերողնե-
րին, ֆինանսիստներին և խոշոր կալվածատերերին ո-
ժանդակելու, ֆաշիստական ռազմական ջոկատներն
ամրացնելու համար, վորոնք կոչված են տերրորիստա-
կան մեթոդներով ճնշելու բանվոր դասակարգի և աշ-
խատավոր գյուղացիության անդամ փոքրագույն դժ-
գոհությունները:

Կապիտալիստական յերկրներում սպառազինման
հսկայական աճումն առաջացնում է նույնպես ավելի

— 10 —

չատ անհրաժեշտություն ներքին պետական վարկի զար-
գացման—փոխառություններ բաց թողնելու միջոցով:
Ազգաբնակչությունից հավաքված փոխառության մի-
ջոցները գնում են արտակարգ ռազմական ծախսերը ծած-
կելու համար: Լեհաստանում, Ռումինիայում, Ֆինլան-
դիայում և այլ յերկրներում, վերջին տարիներում զդա-
լի կերպով աճել է պետության փոխառություններով
պարտքն ազգաբնակչությանը: Միմիայն Ճապոնիայում
պետական պարտքը կարճ ժամանակում աճել է մինչև
9 միլիարդ իենի. միայն տոկոսներն ըստ փոխառու-
թյունների կազմում են տարեկան 500 միլիոն իենից
ավելի:

Միլիարդ ռուբլիներ, վորոնք հավաքվում են հար-
կերի և փոխառությունների միջոցով, ծախսվում են
զրահապատների, ոդային նավատորմիղի, տանկաների,
հեռաձիգ թնդանոթների, գազային ռումբերի և թնդա-
նոթային գնդակների, նոր իմպերիալիստական պատե-
րազմների ժամանակ մասսայական վոջնչացման նորա-
գույն գործիքների կառուցման վրա, իՍՄՀՄ-ի դեմ պա-
տերազմ կազմակերպելու և պրոպետարիատի ու գյուղա-
ցիության հեղափոխական յերույթները ճնշելու համար:

7. Ճգնաժամի հետևանքով կապիտալիստական յեր-
կրներում տեղի ունեցան ակցիոներական ընկերու-
թյունների, սինդիկատների և այլ մասսայական սնան-
կացումներ:

ՀԱՄ նահանգներում սնանկացած ակցիոներական
ընկերությունների թիվը մեծացավ 1929 թվի 22909-ից
մինչև 31822-ի 1932 թվին, իսկ 1933 թվի 9 ամսում հա-
սավ 17732-ի: Սնանկացած բանկերի թիվը 1929 թվին
հավասար էր 642-ի, 1930 թվին 345-ի, 1931 թվին
2288-ի, 1932 թվին 1453-ի: Գերմանիայում, Ավստրիա-
յում, ՀԱՄ նահանգներում սնանկացել են խոշոր բան-
կեր (Դարմշտատդի, Դրեզդենի բանկերը՝ Գերմանիա-
յում, կրեդիտի—Անշտալդ՝ Վիեննայում և այլն), վո-

բոնք հանդիսացել են Ֆինանսական կապիտալի կարևորագույն հենարանը:

Ճգնաժամի ժամանակամիջոցում նշանակալից չափով մեծացան ապրանքների համաշխարհային պաշարները:

Կապիտալիստները փորձում են պայքար մղել ճրջ-նաժամի դեմ վոչ միայն արտադրությունն իջեցնելու, այլ և պաշարներն անմիջականորեն վոչնչացնելու միջոցով: Բրազիլիան այրելու և բեռները Ուիլիանոս նետելու ճանապարհով 1931 թվի հուլիսից մինչև 1933 թվի հոկտեմբերը ժամանակաընթացքում վոչնչացրել է մոտ 4 միլիարդ ֆունտ սուրճ: Վոչնչացրած սուրճի չափն առավել քան գերազանցում է սուրճի համաշխարհային սպառումը մեկ տարում: Դանիայում, ըստ դանիական գյուղատնտեսության մինիստրության տվյալների, առ մեկն հոկտեմբերի 1933 թվի վոչնչացված է 117.000 գլուխ անասուն: Միջին թվով վոչնչացվել են չաբաթա-կան 4 հազար գլուխ խոզ: 1933 թվի հոկտեմբերից մի-նիստրների կարինետի կողմից մտցվում է «նշանակա-լից» փոփոխություններ՝ կառավարության կողմից անասունների վոչնչացման համար բաց թողնվող մի-ջոցների պակասության հետևանքով վորոշված է վո-չնչացնել չաբաթական միայն 33 հազար գլուխ:

ՀԱՄ նահանգներում չուկա դուրս հանված խոզերի (45000 գլուխ) ամբողջ քանակի մոտ կեսը դնել է կառա-վարությունը և խեղդել գետում:

Սպառման դժվարությունների կապակցությամբ ՀԱՄ նահանգներում, Դանիայում և այլ յերկրներում կառավարությունը մտցրել է պարզեցափություններ ֆերմերներին ցանքսային տարածությունների կրճատ-ման համար: 1934 թվի ՀԱՄ նահանգների կառավա-րությունը նախատեսում է բամբակի ցանքսային տա-րածությունների կրճատում—40%, 1935 թ.—25%: Այդ բոլորը կատարվում է այն ժամանակ, յերբ կապիտա-լիստական յերկրներում գործազուրկների բաղմապատկ-

— 12 —

վող բանակը մատնված է քաղցի, յերբ գյուղացիու-թյան աշխատավոր մասսաների դրությունը տարեց-տարի կատաստրոֆիկ չափով վատթարանում է:

8. Ճգնաժամի յերկարաձգվող բնույթը բերեց նաև կապիտալիստական յերկրների վալյուտային ուժեղ ար-ժեքազրկմանը: Ճգնաժամի ազդեցության տակ մի շարք յերկրներ ստիպված եյին հրաժարվել վոսկու ստանդար-տից, այսինքն դադարեցնել թղթադրամի փոխանակու-մը վոսկով: Դրանց են վերաբերվում այսպիսի յերկրներ, ինչպես ՀԱՄ նահանգները, Անգլիան, Ճապոնիան և այլն:

1933 թվի վերջում ընդամենը կար 4 պետություն, վորտեղ գործում եր վոսկու ստանդարտը, վորտեղ թղ-թադրամներն ըստ ցանկության փոխանակվում եյին համապատասխան չափով վոսկու հետ, (Ֆրանսիա, Շվեյցարիա, Հոլլանդիա, Բելգիա) դրա հետևանքով կա-տարվում եր վալյուտային ուժեղ արժեքազրկումը: Ճապոնիայում իենը վոսկու պարիտետի հանդեպ կադ-մում է 63%, ՀԱՄՆ դոլլարը—40%, Ավստրիայում՝ չի-լինգը—22% և այլն: Լոնդոնում 1933 թվի վերջում վոս-կու գինը ավելացավ 1,5 անգամ համեմատած 1929 թվի գոյություն ունեցող գնի հետ, Նյու-Յորքում այդ ժա-մանակում—ավելի քան 1,5 անգամ (164,6%):

Կապիտալիստական յերկրների արդյունաբերողնե-րը և ֆինանսիստներն ել ավելի յեն հրում իրենց կառա-վարությունները դեպի ուղիղ ինֆլյացիայի ճանապար-հը—թղթադրամի արժեքազրկումը: Համաշխարհային պատերազմի և հետ պատերազմյան չրջանի փորձը ցույց ե տալիս, վոր կապիտալիստների համար չառ չահավետ է ինֆլյացիայի քաղաքականությունը, վորովհետև փո-ղի կատաստրոֆիկ արժեքազրկումից առաջացող ամբողջ ծանրությունն ընկնում է բանվոր դասակարգի և աշխա-տավոր գյուղացիության ուսերք վրա: Արդեն այժմ, ինչպես նշել ե ընկ. Ստալինը կուսակցության 17-րդ համագումարում՝

«Կապիտալիզմին հաջողվեց փոքր ինչ թեթևացնել

արդյունաբերութեան գրութեանն ի հաշիվ բանվորներին՝ նրանց աշխատանքի ինտենսիվութեանն ուժեղացնելու միջոցով, նրանց շահագործումը խորացնելով. ի հաշիվ ֆերմերների՝ նրանց աշխատանքի պրոդուկտների, պարենի և մասամբ հումքի նկատմամբ ամենից ցածր գների քաղաքականութիւն կիրառելու միջոցով, գաղութների և տնտեսապես թույլ յերկրների գյուղացիների հաշիվին՝ նրանց աշխատանքի պրոդուկտների, գլխավորապես հումքի և ապա պարենի գներն եւ ավելի ցածրացնելու միջոցով»:

Ճգնաժամը կապիտալիստական յերկրների բանվորներին հասցրեց անելանելի կարիքի և հուսահատութեան, գյուղացիների չունենոր խաւերին մասնայական քայքայման, մանավանդ գաղութային յերկրներում:

Ավստրիայում գործադրութեան, աղքատութեան, բանվորական ընտանիքներում յերեխաների մահացութեան աճը, սովը և սիստեմատիկ չանվելն ու սոցիալֆաշիստների դավաճանութիւնը մինչ հուսահատութեան հասցրին բանվոր դասակարգին:

Սովային արշավանքներն Ամերիկայում և Անգլիայում վկայում են բանվոր դասակարգի ծանր դրութեան մասին այդ յերկրներում: Գերմանիայում ֆաշիստական դիկտատուրայի սովի բեժիմի դեմ բանվորների անբավականութեան ճնշին արտահայտութիւնը ճնշվում է գաղանացած ֆաշիզմի կողմից, վսրոնք Գերմանիան դարձրել են կոնցենտրացիոն ճանրար ամբողջ աշխատավորութեան համար: Դրանով և բացատրվում է մոտ ժամանակներում Յեվրոպայի կենտրոնում ավստրիական բանվորների կողմից անցկացված կապիտալիզմի դեմ հերոսական գրոհը: Կապիտալիստական յերկրներում, ինչպես այդ իր ամբողջ հեռատեսութեամբ նախատեսել եր ընկ. Ստալինը՝

«Ժողովրդական մասսաները դեռ ևս այնտեղը չեն հասել, վորպեսզի կապիտալիզմի դեմ գրոհի գնան, բայց վոր գրոհի գաղափարը հասունանում է մասսաների գի-

— 14 —

տակցութեան մեջ—սրանում հազիվ թե կարող է կատարել ինքը»: (Համ.Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի հաշվետու գեկուցումը):

Կապիտալիստական յերկրների բանվոր դասակարգը հակառակ բուրժուազիայի, վորը ճգնաժամի յեւթը փնտրում է պատերազմի մեջ, ծանր ճգնաժամից դուրս գալու համար գնում է հեղափոխական ճանապարհով, խորհրդային Միութեան բանվորների և գյուղացիների ճանապարհով:

3. ԿԱՌՈՒՅՆԵՔ ԱՆԴԱՍՍԱՅԱՐԳ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀՕՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄԻՋՈՅՆԵՐՈՎ ՅԵՎ ՈՒԺԵՐՈՎ

9. Համ.Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարը հաստատեց ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման 2-րդ հնգամյա պլանը (1933—1937 թ.թ.): 2-րդ հնգամյակի պլանի հաջող իրականացումն ըստ համագումարի ցուցմունքի ապահովում է՝ «ա) կապիտալիստական տարրերի և ընդհանրապես դասակարգերի վերացումը, գյուղացիական տնտեսութիւնների կոլեկտիվացման լիակատար ավարտման ու տնայնագործների կոոպերացման հիման վրա, արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականութեան վերջնական վերացումը: Խորհրդային Միութեան եկոնոմիկայի բազմատնտեսաձևութեան վերացումը և արտադրութեան սոցիալիստական յեղանակի հաստատումը՝ վորպես արտադրութեան միակ յեղանակ, յերկրի վողջ աշխատավոր բնակչութեանը դարձնելով անդադարաւոր սոցիալիստական հասարակութեան ակաթիվ ու գիտակից կառուցողներ:

բ) ԽՍՀՄ վողջ Ժողովրդական տնտեսութեան տեխնիկական վերակառուցման ավարտումն, առաջին հնգամյակում ստեղծված և հետագա արագ վերելքի ճանապարհով ընթացող արտադրութեան միջոցներ արտագրող արդյունաբերութեան (ծանր արդյունաբերութեան) հիման վրա:

դ) Բանվորական և գյուղացիական մասսաների բարեկեցութեան եւ ավելի արագ վերելքը, միաժամանակ վողջ բնակարանային և կոմունալ գործի վճարական բաժնակցութեամբ ԽՍՀՄ-ում:

դ) Պրոլետարական դիկտատուրայի տնտեսական ու քաղաքական ջիւղերի մամրացումը՝ բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան դաշինքի հիման վրա, կապիտալիստական տարրերի և ընդհանրապէս դասակարգերի վերջնական լիկվիդացիայի համար:

յե) Յերկրի պաշտպանութեան ճանապարհով ամրացումը»:

(Համ.Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի բանաձեւից ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման 2-րդ հնգամյա պլանի մասին):

Յերկրորդ հնգամյակի այդ կարեւորագույն քաղաքական և տնտեսական խնդիրները յերևում են այն հսկայական հաջողութիւններից, վորպիսիք ձեռք ե բերել բանվոր դասակարգն առաջին հնգամյակում՝ կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեամբ:

Յերկրորդ հնգամյակի վերջում արդյունաբերութեան արտադրանքը կազմեցանա 1932 թվի հանդեպ 2,1 անգամ, և 1913 թվի հանդեպ—8 անգամ. թեթեւ արդյունաբերութեան արտադրանքը պետք ե աճի—3 անգամ, սննդային արդյունաբերութեանը—2,8 անգամ: Լայն սպառման ապրանքների արտադրութեան ըստ ամբողջ Ժողովրդական տնտեսութեան աճում ե 2,7 անգամ—կիսատարվի ապրանքաշրջանառութեան յեռապատկում: Գյուղատնտեսութեան արտադրանքը պետք ե կրկնապատկվի, ստեղծվելու յեն արդյունաբերութեան նոր շրջաններ, ինդուստրիայի նոր գիգանտներ, նոր քաղաքներ, կառուցվելու և շահագործման են հանձնվելու 64 միլիոն քառ. մետր բնակելի տարածութիւն, վորը կազմում ե տասնյակ տարիների ընթացքում կուտակված բնակարանային ամբողջ քաղաքային ֆոնդի $\frac{1}{3}$ -ը՝

«Մոսկվայում պետք ե կառուցվի 4,5 միլիոն քառ.

— 16 —

2874 1006
28670

մետր, Լենինգրադում 2,7 միլիոն, քառ. մետր, Խարկովում—1,15 միլիոն, Ստալինգրադում—1,2 միլիոն, Գորկում—1,3 միլիոն, Նովոսիբիրսկում—800 հազար և այլն:

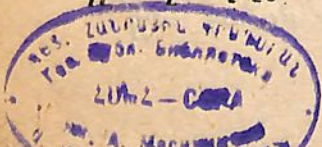
Ուրալո-կուզնեցսկի կոմբինատի շրջաններում պետք ե կառուցվի 13 միլիոն քառ. մետր: Քարածխային արդյունաբերութեան մեջ բնակ ֆոնդն աճում ե 2 անգամ, սե մետալուրգիայում՝ 3,5 անգամ, մեքենաշինարարութեանում՝ 5,2 անգամ» (Վ. Կուլիկով: Համ Կ(բ) ԿԿ-ի 17-րդ համագումարի ղեկուցումը):

Քաղաքի և գյուղի սոցիալիստական տնտեսութեան մեջ արտադրողական ուժերի աճումը, քաղաքի և գյուղի աշխատավորութեան նյութական և կուլտուրական բարեկեցութեան խոշոր աճումն հնարավորութեան ե տալիս հաջող կերպով 2-րդ հնգամյակում լուծել քաղաքի և գյուղի միջև յեղած դարեր շարունակվող հակադրութեան վերացման կարեւորագույն խնդիրը, բարձրացնել սոցիալիստական գյուղի զարգացման մակարդակը մինչ սոցիալիստական քաղաքի զարգացման մակարդակին:

Նոր տեխնիկայի յուրացման գործում բանվոր դասակարգի հաջողութիւնների հիման վրա ամբողջ 2-րդ հնգամյակում նախատեսված ե աշխատանքի արտադրողականութեան աճում արդյունաբերութեան մեջ—63 % առաջին հնգամյակի—41 %-ի փոխարեն, ինքնարժեքի իջեցում—26 %: Ուշադրութեան կենտրոնում դրվում ե պայքարը վորակի և արտադրանքի ասորտիմենտի լավացման համար Ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերում:

10. 2-րդ հնգամյակի պլանի կատարումը կպահանջի խոշոր միջոցներ: Յեթե առաջին հնգամյակի կատարման համար անհրաժեշտ եր 120 միլիարդ ռուբլի, դրանից 50,5 միլիարդ ռուբլի կապիտալ ներդրումներ, ապա 2-րդ հնգամյակի պլանի համար կպահանջվի մոտ 400 միլիարդ ռուբլի—133,4 միլիարդ ռուբլի կապիտալ ներդրումներով:

— 17 —

Այդ խաչոր միջոցները, վերոնց չափի մասին անգամ չեն կարող մտածել առաջավոր կապիտալիստական յերկրները, հանդիսանում են միանգամայն ունալ պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրի համար, վորն իրականացնում է անդամակարգ սոցիալիստական հասարակության պլանային շինարարության հսկա պրոցեսը:

2-րդ հնգամյա պլանի Ֆինանսավորման համար անհրաժեշտ միջոցների հսկայական մասն ստացվելու յե ժողովրդական տնտեսության համայնացված սեկտորից, (արդյունաբերություն, տրանսպորտ, խորհրդատեսություններ և այլն):

Այդ նշանակում է, վոր նոր տեխնիկայի հաջող յուրացմամբ բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսական դյուդացիության կողմից նոր հսկայական արտադրական ուժերի տիրապետմամբ, վորոնք ստեղծվել են առաջին հնգամյակի ժամանակաշրջանում և ստեղծվում են յերկրորդ հնգամյակում, մեր յերկրի բանվոր դասակարգի առաջ բացվում են բոտ չափի դեռ չտեսնված սոցիալիստական կուտակման աղբյուրներ աշխատավորության նյութական բարեկեցության խաչոր աճման պայմաններում: Միայն պրոլետարիատի դիկտատուրայի պայմաններում հնարավոր է կուտակման, սպառման աճման հաջող զարգացումը և ժողովրդական տնտեսության համար անհրաժեշտ ռեզերվների ստեղծումը: Այդ վառ կերպով պատկերացնում է ժողովրդական յեկամտի կառուցվածքը, վորպիսին նախատեսնվում է յերկրորդ հնգամյակում:

Կուտակումը և սպառումը
Ժողովրդական յեկամտի
մեջ

Տեսակարար կշիռ (տոկոսներով
ամբողջ ժողովրդական յեկամտի
նկատմամբ)

(1932 թվի դներով
և տոկոսներ

1932 թ.

1937 թ.

1932 թ.

1937 թ.

ա) կուտակում 100,0

180,1

ա) կուտակում 24,5

18,7

բ) սպառում 100,0

257,6

բ) սպառում 72,8

79,5

յ) ռեզերվ 100,0

160,9

— 18 —

58216
1000

Այսպիսով ժողովրդական յեկամտի մեջ սպառման տեմպերի արագ աճումը և սպառման մասի ավելացումը մինչև 79,5 %-ի 1937 թվին, մի ավելորդ անգամ ևս հաստատում են ընկ. Ստալինի խոսքերն այն մասին, վոր «Սոցիալիզմը կարելի յե կառուցել միմիայն հասարակության արտադրողական ուժերի բուռն աճման, մթերքների և ապրանքների առատության, աշխատավորության ունևոր կյանքի կուլտուրականության բուռն աճման հիման վրա: Վորովհետև սոցիալիզմը, մարքսիստական սոցիալիզմը նշանակում է վոչ թե անձնական պահանջմունքների կրճատում, այլ նրանց ըստամենայնի ընդարձակում և ծաղկում, վոչ թե այդ պահանջները բավարարելու սահմանափակում, կամ հրաժարում, այլ կուլտուրայիս զարգացած աշխատավոր մարդկանց բոլոր պահանջմունքների համակողմանի և լիակատար բավարարում» (Համ Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի հաշվետու զեկուցումը):

2-րդ հնգամյակն ինչպես առաջինը, պետք է հաջողությամբ ավարտվի ի հաշիվ սեփական սոցիալիստական կուտակումների իրեն՝ պրոլետարական սեփական հաշվին:

Ժողովրդական տնտեսության զարգացման 2-րդ հնգամյա պլանի համաշխարհային պատմական խրնդիրների կատարումը պահանջում է տնտեսական հաշվառքի հետագա արմատացումն ու ամրացումը տնտեսական գործունեյության բոլոր բնագավառներում, պետական միջոցների ծախսման եկոնոմիկայի խիստ ռեժիմը և խորհրդային ուղբլու ըստամենայնի ամրացումը:

Կոմունիստական կուտակցությունն ընկ. Ստալինի անմիջական ղեկավարությամբ տարավ վճռական պայքար առանձին կոմունիստների ձախլիկ մանր-բուրժուական փորձերի դեմ՝ տապալել ուղբլու ամրացման և ապրանքաշրջանառության ծավալման քաղաքականությունը մեր յերկրում: Վճռական պայքարն առանձին կոմունիստների այդ փորձերի դեմ տարվեց նրա համար,

— 19 —

վոր նրանք՝ «Ձեն հասկանում, վոր փողը մեզ մոտ դեռ
յերկար կմնա՝ ընդհուպ մինչև կոմունիզմի առաջին
ստադիայի ավարտումը— մինչև զարգացման սոցիա-
լիստական ստադիայի ավարտումը: Նրանք չեն հաս-
կանում, վոր փողը բուրժուական եկոնոմիկայի այն
գործիքն է, վոր խորհրդային իշխանությունն իր ձեռքն
է վերցրել և հարմարեցրել սոցիալիզմի շահերին, վոր-
պեսզի թափով ծավալի խորհրդային առևտուրը և դրա-
նով իսկ նախապատրաստի պայմաններ ուղղակի մթե-
րափոխության համար» (Ստալին, Համ Կ(բ)Կ 17-րդ
համագումարի հաշվետու զեկուցում):

Յերկրորդ հնգամյա պլանի հաջող ֆինանսավորու-
մը, պայքարը՝ ռեալ աշխատավարձի անընդհատ բարձ-
րացման, քաղաքի և գյուղի միջև տնտեսական կապերն
ամրացնելու համար հնարավոր չէ, առանց վճռական
պայքարի մեր ուրբու հետագա ամրացման համար:
Այդ կապակցութեամբ ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսու-
թյան զարգացման 2-րդ հնգամյա պլանի զարգացման
մասին Համ Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի վորոշումնե-
րում նշված է՝ «համագումարն ընդգծում է, վոր տըն-
տեսական գործունեության հիմք պետք է հանդիսանան
պայքարը ժողովրդական տնտեսության բոլոր ողակ-
ներում տնտհաշվառքն արմատացնելու համար, պլա-
նային ֆինանսական կարգապահությունն ամրացնելու,
խորհրդային ուրբու տնտհաշվառքն ուժեղացնելու այդ
կարևորագույն լծակի՝ հետագա ամրացման և քաղա-
քի ու գյուղի միջև գոյություն ունեցող տնտեսական
կապերի ամրացման համար»:

4. ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ (Յերկրորդ տարվա բաժին)

Խորհուրդների յերկիրը բանվորներից և բանվորու-
հիներից, կոլտնտեսականներից և կոլտնտեսուհիներից,
հարվածայիններից և հարվածայնուհիներից պահան-
ջում է մաքսիմալ պայքար նոր ձեռնարկությունների և

— 20 —

նոր տեխնիկայի հետագա յուրացման, աշխատանքի
արտադրողականության հետագա բարձրացման, արտա-
դրանքի վորակի լավացման և ինքնարժեքի իջեցման հա-
մար: Այս խնդիրների իրականցումը կապահովի հաջող
պայքարն ամբողջ ժողովրդական տնտեսության մեջ սո-
ցիալիստական կուտակման աղբյուրների հետագա լա-
վացման համար: 1934 թիվը, յերկրորդ հնգամյակի
յերկրորդ տարին հանդիսանում է ԽՍՀՄ-ի ժողովրդա-
կան տնտեսության հետագա զարգացման, հետագա վե-
րելքի տարին Համ Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի կողմից
ընդունված ժողովրդական տնտեսության զարգացման
2-րդ հնգամյա պլանի հիման վրա: 1934 թվին կուտակ-
ցությունը և բանվոր դասակարգը պետք է վճռական
պայքար տանեն ձեռնարկություններում, կոլտնտեսու-
թյուններում և խորհտնտեսություններում պլանների
վորակական և քանակական ցուցանիշների կատարման,
ապրանքաշրջանառության հետագա ծավալման, տրան-
սպորտի հետամնացության վերացման, անասնապահու-
թյան հզոր զարգացման համար: Այս տարի մենք պայ-
քարում ենք արդյունաբերության բնագավառում:

Ամբողջ արդյունաբերության ընդհանուր արտա-
դրանքի աճման 19 %-ի համար, այդ թվում արտա-
դրության միջոցներ արտադրող արդյունաբերության
գծով, —21,7 % լայն սպառման առարկաների արտա-
դրության 18,8 տոկոսով ավելացնելու համար, անտա-
ռային արդյունաբերության աճի 18 %-ի համար՝ 1933
թվի համեմատութեամբ:

Ամբողջ ժողովրդական տնտեսության կապիտալ
շինարարության 25,1 միլիարդ ուրբու ծրագրի կա-
տարման համար— 1933 թվի 18 միլիարդ ուրբու փո-
խարեն:

10 միլիոն տոնն թուջի, 9,8 միլիոն տոնն պողպա-
տի և 7 միլիոն տոնն պրոկատի ձուլման համար:

12 նոր հալոցների, 40 մարտենների, 25 պրոկատի
ստանների և 3 բլումինգների շահագործման համար:

— 21 —

19 միլիարդ կիլովատ ժամ էլեկտրոններով առա-
դրելու, 96,25 միլիոն տոնն քարածուխ հանելու, 39 նոր
քարածուխային չախտ բացթողնելու համար:

30,6 միլիոն տոնն նավթ ստանալու և բենզին առ-
ատարելու համար—13 նոր կրեկինգներ շարք մտցնելու
համար:

Յերկաթուղային տրանսպորտում որակյա միջին
թվով 68 հազար վագոն բաժնալու և յերկաթուղային
տրանսպորտի կապիտալ շինարարության 3,365 միլիոն
ռուբլու պլանի կատարման համար 1933 թվի 2,865 մի-
լիոն ռուբլու փոխարեն: Արդյունաբերության մեջ աշ-
խատանքի արտադրողականության լծը 13,5 %-ով բարձ-
րացնելու, արդյունաբերության մեջ ինքնարժեքը
4,7 %-ով իջեցնելու համար 1933 թվի միջին տարեկան
մակարդակի հանդեպ: Ինքնարժեքի իջեցման յուրա-
քանչյուր տոկոսը (արդյունաբերության մեջ) 1934
թվին տալիս է 260 միլիոն ռուբլի տնտեսում:

Մաքուր շինարարության ինքնարժեքը 15 %-ով ի-
ջեցնելու համար. յուրաքանչյուր տոկոսը տալիս է 165
միլիոն ռուբլուց ավելի տնտեսում:

Գյուղատնտեսության բնագավառում մենք պայ-
քարում ենք՝ բերքատվության բարձրացման համար՝

Ըստ հացահատիկային բույսերի	13,9 տոկոս
» Բամբակի	12, »
» Վուշի	10,6 »
» Շաքարի ճակնդեղի	28,3 »
» Արևածաղկի	12,7 »
» Գետնախնձորի	14,8 »

Հինգ տարվա միջին բերքի համեմատությամբ:
540 նոր ՄՏԿ-ների կառուցման և կոլտնտեսությունների
 $\frac{2}{3}$ մասն ամբողջ ՄՏԿ-ների սպասարկման մեջ ընդգրկե-
լու համար: Կուլտուրական շինարարության ծրագիրը
13,7 միլիարդ ռուբլու չափով կատարելու համար,
1933 թվի 11,7 միլիարդ ռուբլու փոխարեն, այդ թվում
յուսավորության գծով 8,3 միլիարդ ռուբլի առող-

ջապահության գծով 3,1 միլիարդ ռուբլի և սոցիա-
լիստական ապահովագրության և աշխատանքի պաշտ-
պանության գծով մոտ 2 միլիարդ ռուբլի:

Պետական բյուջեյի ըստ յեկամուտների 48,88 մի-
լիարդ ռուբլի և ծախսերի 47,3 միլիարդ ռուբլի կատար-
ման համար, ստեղծելով պետական ռեզերվ 1,5 միլիարդ
ռուբլուց ավելի:

Մեր պլանների լրիվ կատարման պայքարի հզոր
գործիքներից մեկը հանդիսանում են մեր մասնաշաղկա-
պային տարածական փոխառությունները: «Յերկրորդ հն-
դամյակի փոխառություններ» (յերկրորդ տարվա բաժին)
ուղղված է յերկրորդ հնդամյակի յերկրորդ տարվա
պլանի հաջող կատարումն ապահովելու համար:

12. Մեր խորհրդային փոխառություններն ունեն
յերկյակ նշանակություն: Յուրաքանչյուր բանվորի,
կոլտնտեսականի, յուրաքանչյուր աշխատավոր կնոջ
մասնակցությունը խորհրդային փոխառություններում
ակտիվորեն ոգնում է պետության իրականացնելու սո-
ցիալիզմի շինարարության մեծ պլանները, վորովհետև
մեր փոխառություններից ստացված փողերն ամբողջու-
թյամբ ոգտագործվում են մեր յերկրի ինդուստրացման
համար: Բայց խորհրդային փոխառությունները ներ-
կայացնում են մեծ ոգուտներ պարտատոմսատերերի հա-
մար: Միլիոնավոր աշխատավորներ առաջին հնդամյակի
և յերկրորդ հնդամյակի առաջին տարվա ժամանակաըն-
թացքում ստացել են փոխառություններից՝ շահումնե-
րի, տոկոսների և վիճակահանված պարտատոմսերի
մարման ձևով 1,4 միլիարդ ռուբլի:

1934 թվին ըստ մեր փոխառությունների վճարվե-
լու յեն շահումներ և տոկոսներ 812 միլիոն ռուբլի:
Խորհրդային փոխառությունները բաց են թողնված 10
տարի ժամանակով և արդեն 2-րդ հնդամյակի ընթաց-
քում խորհրդային պետությունը պետք է սկսի փոխա-
ռությունների մի մասի մարումը, վորոնք բաց են թող-
նվել 1927—28 թվերում:

Առաջին հնգամյակի ընթացքում 40 միլիոն աշխատավորութուն ակտիվ մասնակցութիւն ունեցան սոցիալիստական շինարարութեան Փինանսավորման գործում մեր փոխառութիւնները միջոցով: Այդ 40 միլիոն աշխատավորութիւնը փոխառութիւններով տվեց պետութեանը մոտ 6 միլիարդ ուրբլի: Ազգաբնակչութեան դրամական միջոցների մօրիլիզացիայի կարգով պետութիւնը ներգրավեց 21,5 միլիարդ ուրբլի:

Ազգաբնակչութեան առանձին խմբերի մասնակցութիւնը մեր մասսայական պետական փոխառութիւններում, բնորոշվում է հետևյալ թվերով (միլիոն ուրբլիներով):

	Ինդուստրիալ-1-ին փոխառութիւն	Ինդուստրիալ-2-րդ փոխառութիւն	Ինդուստրիալ-3-րդ փոխառութիւն	Հնգամյակը չորս տարում			
				5-4 տարւում փոխառութիւն	3-րդ և 4-րդ տարւում փոխառութիւն	2-րդ տարւում փոխառութիւն	1-ին տարւում փոխառութիւն
				1-ին բաժին	2-րդ բաժին	4-րդ բաժին	1-ին բաժին
Բանվոր ծառայողն.	113	408,0	591,0	719,6	1382,9	1935,9	2228,2
Գյուղացիներ	10	44,4	181,0	265,4	450,2	639,2	826,1
Այլ ազգաբնակչութեան	77	46,4	57,0	40,1	101,1	133,3	160,2
Ընդամենը	200	498,8	829,0	1025,1	1934,2	2709,0	3214,5

Բանվորների և ծառայողների մասնակցութիւնը բոլոր փոխառութիւններում անընդհատ աճում է, դա և բնորոշում է բանվոր դասակարգի աճող քաղաքական ակտիվութիւնը: Գյուղում միմիայն 1932—33 թվից է նկատվում ձեռք բեկում գյուղական մասսաների մասնակցութեան գծով մեր փոխառութիւններում:

Այդ բեկումը կապված է կոլեկտիվացման բուռն աճման և կոլտնտեսական գյուղացիութեան գյուղում խորհրդային իշխանութեան հիմնական հենարանը դառնալու հետ:

Այդ բեկումը բղխում է ընկ. Ստալինի լոզունգի հա-

— 24 —

ջող իրականացումից—դարձնել բոլոր կոլտնտեսականներին ունեւոր, իսկ կոլտնտեսութիւնները բոլշևիկական: Կոլտնտեսականների և կոլտնտեսուհիների ակտիվութեան շարունակվող աճումը եւ ավելի կարճացնի նրանց մասնակցութիւնը մեր փոխառութիւններին մեջ:

Խորհրդային կառավարութիւնը խոչընդոտում է բաց թողնում գյուղում սովխոզային և կոլխոզային կարգերն ամրացնելու և զարգացնելու համար: 1933 թվին պետութիւնը բաց է թողել ըստ բյուջետային հատկացումների 3,5 միլիարդ ուրբլի: 1934 թվին ըստ պետական բյուջեյի նախագծված է 5,8 միլիարդ ուրբլի սոցիալիստական հողադործութեանն ոգնելու համար, դրանցից (կոլտնտեսական շինարարութեան և ԽՍՀՄ Հողօգտագործատի միջոցառումների համար 3,9 միլիարդ ուրբլուց ավելի: Խորհրդային կառավարութեան այս միջոցառումները պետք է ոժանդակեն կոլտնտեսութիւնների բերքի բարձրացման ու անասնապահութեան զարգացման բնագավառում ընկ. Ստալինի ցուցմունքների իրականացումն այն մասին, վոր՝

«Անասնապահութեան գործը պետք է իրենց ձեռքն առնեն ամբողջ կուսակցութիւնը, մեր բոլոր աշխատողները՝ կուսակցականները և անկուսակցականները, նկատի ունենալով, վոր անասնապահութեան պրոբլեմն այժմ նույնպիսի առաջնահերթ պրոբլեմ է, վորպիսին եր յերեկ՝ արդեն հաջողութեամբ չուժված հացահատիկի պրոբլեմը»:

(Համ Կ(բ)Կ 17-րդ համագումարի հաշիւատու զեկուցում):

13. Բանվոր դասակարգի նախաձեռնութեամբ ծնված մասսայական պրոլետարական փոխառութիւններն աշխատավոր գյուղացիների առաջավոր շերտերի ակտիվ ոժանդակութեամբ ամեն տարի իրացվում են քաղաքի և գյուղի աշխատավոր մասսաների արտագրական և քաղաքական խոչընդոտ ակտիվութեան պայմաններում: Սակայն անցյալ փոխառութիւնների իրացման փորձը ցույց է տալիս, վոր մի շարք տեղերում

Ֆինանսական մարմինները և պետարկին ու խնայողոր-
ծին ոժանդակող հանձնաժողովները չեն ամրացնում
մասնաճանձի այդ ամբողջ ակտիվութունը: Այդ կազ-
մակերպութիւններէի շատերը փոխառութիւնները հա-
մարում են կարծառե կամպանիա, փորպիսին հաշված
է աշխատավորութեանը միայն փոխառութիւններէի
բաժնեգրութեան գլխովին ընդգրկելու մեջ: Դրա հե-
տեանքով մի շարք տեղերում՝ ձեռնարկութիւններում,
կոլտնտեսութիւններում նկատուի եր ճեղքվածք բաժ-
նեգրութեան գումարներէի և փաստորեն ստացվող մու-
ծումներէի մեջ:

Ոժանդակող հանձնաժողովներն ու խնայողամար-
կողները չեն զբաղվում ձեռնարկութիւններում բաժնե-
գրութեան անկացնելու հետո նոր աշխատանքի ըն-
դունված բանվորներին և նմանապես կամպանիայի ժա-
մանակ բաժնեգրութեանից դուրս մնացած կոլտնտե-
սականներին գյուղում լրացուցիչ ընդգրկումով:

«Զպետք է լինի փոխառութեանը չբաժնեգրված վոչ
մի աշխատավոր քաղաքում, վոչ մի կոլտնտեսական և
կոլտնտեսուհի» լոզունգը պետք է և կարող է հաջողու-
թյամբ իրականացվել վոչ միայն փոխառութեան բաժ-
նեգրութեան ժամանակ, այլև աշխատավորութեան կող-
մից մինչև բաժնեգրութեան գումարի լրիւ վերջնական
վճարումը:

Ձեռնարկութիւններէի, կոլտնտեսութիւններէի և
խորհանտեսութիւններէի ոժանդակող հանձնաժողով-
ները խնայողական դրամարկողներէի աշխատակիցները
հարվածայիններէի և հարվածայնուհիներէի ակտիւ ո-
ժանդակութեամբ պետք է սխտեմատիկ աշխատանք տա-
նեն հաշիւ առնելու բաժնեգրութեամբ ընդգրկված աշ-
խատավորութեանը, փորպիսի փոխառութեան բաժնե-
գրութեան ժամանակ մասնաճանձի ծախսված ակտիւութ-
յունն ոգտագործվի աշխատավորութեանը փոխառու-
թեան մեջ ընդգրկելու 100 %-ով և ժամանակին ու լրիւ
վճարելու այդ բաժնեգրութեան գումարները:

— 26 —

Փոխառութեանը բաժնեգրված բանվորները և ծա-
ռայողները փոխադրվելով այլ ձեռնարկութիւններ և
աշխատանքի ուրիշ վայրեր պետք է ակտիւութեան
ցուցաբերեն նոր տեղում իրենց բաժնեգրութեանը ձեռ-
կերպելու գործում և այդպիսով մնան խորհրդային փո-
խառութիւններէի ակտիւ մասնակցողներէի շարքերում:

Միլիոնավոր բանվորներ և ծառայողներ հաշիւ առ-
նելով սոցիալիստական շինարարութեան Ֆինանսավոր-
ման համար մեր փոխառութիւններէի հսկայական նշա-
նակութիւնը, բաժանորդագրվեցին 1933 թվին «2-րդ
հնգամյակի փոխառութեանը» (առաջին տարվա բաժին)
ավելի քան յերեք շաբաթվա աշխատավարձի չափով:
Խորհրդային Միութեան ձեռնարկութիւններէի մեծա-
մասնութիւնն իրացրել է 1933 թվի փոխառութիւնը
յերեք շաբաթվա աշխատավարձի Փոնդից ավելի:

Սակայն 1933 թվի փոխառութեան իրացման մեծ
թերութիւնը յեղել է այն, վոր առանձին հասարակա-
կան կազմակերպութիւնները և տեղերի Ֆինմարմինե-
րը ծախսված կազմակերպչական մասնաճանձի աշխա-
տանքի հիման վրա փոխանակ ապահովելու աշխատա-
վորութեան 100 %-յա ընդգրկումը փոխառութեան բաժ-
նեգրութեան մեջ, փոխառութեան բաժնեգրութեանը
կատարել են բանվորներէի և ծառայողներէի միայն մի
մասի մեջ, ի հաշիւ նրանց մեկ ամսից ավելի աշխա-
տավարձի չափով բաժնեգրութեան:

Փոխառութեան իրացման գծով մեծ աշխատանքներ
տանող ոժանդակող հանձնաժողովները, պրոֆմիութե-
նական կազմակերպութիւնները հենվելով բանվորներէի,
կոլտնտեսականներէի և աշխատավորութեան լայն ակտի-
վութեան վրա, պետք է ձգտեն կուսակցական կազմակեր-
պութիւններէի ղեկավարութեամբ գլխովին ընդգրկել-
լու աշխատավորութեանը նոր փոխառութեան բաժնե-
գրութեան մեջ, վճռականորեն պայքարելով բաժնեգրու-
թեան կամավոր սկզբունքը կոպիտ վարչարարութեամբ
փոխարինելու բոլոր տեսակի փորձերի դեմ:

14. «Յերկրորդ հնգամյակի փոխառութեան» (յերկ-

— 27 —

ըորդ տարվա բաժին) կամպանիան տարվում է խոշոր հաղթանակների պայմաններում, վորպիսին ձեռք է բերել կուսակցությունն և բանվոր դասակարգը սոցիալիզմի շինարարության բոլոր ֆրոնտներում, այն պայմաններում, յերբ այդ հաջողությունները կատարություն և ատելություն են առաջացնում դասակարգային թշնամու մեջ:

Կասկածից դուրս է, վոր դասակարգային թշնամիները փորձեր կանեն գցելու մեր փոխառությունների հեղինակությունը, վորոնք ոգտվում են խոշոր վստահությամբ աշխատավորության մեջ: Մեր թշնամիների այդ դասակարգային թշնամական ագիտացիան մերկացնելը յուրաքանչյուր բանվորի, կոլտնտեսականի, յուրաքանչյուր բանվորուհու և կոլտնտեսուհու առաջնահարգ խնդիրն է: «Յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» (յերկրորդ տարվա բաժին) իրացման հաջող կատարումով խորտակիչ հարված հասցնենք դասակարգային թշնամուն, ուժեղացնենք ԽՍՀՄ-ի անտեսական անկախությունը և ամրացնենք մեր յերկրի պաշտպանունակությունը:

Հավելված

«ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆ»

(Յերկրորդ տարվա բաժին)

Նոր փոխառության մեջ ամբողջովին կրկնված են «յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» առաջին տարվա բաժնի պայմանները: Այդ արված է նրա համար, վոր «յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» առաջին բաժինն իր պայմաններով համապատասխանում է աշխատավորական լայն մասսաների պահանջներին և ցանկություններին:

Աշխատավոր մասսաներին փոխառության արդեն ծանոթ պայմանների կրկնողությունը հեշտացնում է պարտատոմսերի կառավարումը:

Փոխառության ժամկետն ու գումարը

«Յերկրորդ հնգամյակի փոխառությունը» (յեր-

— 28 —

կրորդ տարվա բաժին) բաց է թողնված 3,500 միլիոն ռուբլի գումարով: Փոխառության առաջին բաժինը բաց էր թողնված 3,200 միլիոն ռուբլի գումարով: Փոխառության գումարի ավելացումը համեմատած 1933 թվի հետ, համապատասխանում է բանվորների և ծառայողների աշխատավարձի ֆոնդի աճմանը, կոլտնտեսական դյուղացիության յեկամտի աճմանը:

Նոր փոխառության ժամկետը 10 տարի յե, սկսած 1934 թ. հոկտեմբերի 1-ից մինչև 1944 թվի հոկտեմբերի 1-ը: Այսպիսով նոր փոխառության բաց թողման և լրիվ հետգնման ժամկետները սահմանված են փոխառության առաջին բաժնից մեկ տարի ուշ:

Փոխառության պայմանները

Նոր փոխառությունն ունի յերկու մասեր՝ տոկոսաբեր մաս և անտոկոսաբեր՝ անպայման չահող մաս:

Ըստ տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերի, պարտատոմսատերերն ստանում են ամբողջ յեկամուտը կուպոնների չտոկոսներով, տարեկան 10 %: Կուպոնները վճարվում են ամեն տարի սկսած 1935 թվի հոկտեմբերի մեկից: Տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերով չահումների վիճակահանություններ տեղի չեն ունենում:

Անպայման չահող մասի պարտատոմսատերերն ամբողջ յեկամուտն ստանում են չահումներով: Անպայման չահող յուրաքանչյուր պարտատոմս տաս տարվա ընթացքում անպայման չահում է:

Փոխառության պարտատոմսերը բաց են թողնված յուրաքանչյուրը 100 ռուբլու արժողությամբ:

Բացի անպայման չահող մասի 100 ռուբլիանոց ամբողջական պարտատոմսից բաց են թողնված նույնպես 50, 25, 10 և 5 ռուբլիանոց պարտատոմսեր, վորոնք հանդիսանում են ամբողջական պարտատոմսի մասերը: Հինգ ռուբլիանոց պարտատոմսերը բաց են թողնված մանր հաշվարկներ կատարելու համար:

Փոխառության յուրաքանչյուր մասը (տոկոսաբեր և անպայման չահող) բաժանվում է կարգերի, ունենալով յուրաքանչյուր կարգում 100 միլիոն ռուբլի: Կարգերը

բաժանվում են սերիաների: Անպայման շահող մասի յուրաքանչյուր կարգն ունի 20 հազար սերիաներ, յուրաքանչյուր սերիայում 50 հատ հարյուր ուրբիանոց պարտատոմսեր: Տոկոսաբեր մասի յուրաքանչյուր կարգում կան 100 հազար սերիաներ, յուրաքանչյուր սերիայում 10 հատ 100 ուրբիանոց պարտատոմսեր:

Այնքան, վորքան «յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» յերկրորդ բաժինը հանդիսանում է առաջին բաժնի շարունակությունն, ապա և յերկրորդ բաժնի պարտատոմսերի համարները (սերիաների համարները) հանդիսանում են առաջին բաժնի համարների շարունակությունը: Նոր՝ անպայման շահող մասի յուրաքանչյուր կարգի սերիաների համարները սահմանված են 20001-ից մինչև 40000 համարը, իսկ նոր տոկոսաբեր մասի՝ 100001-ից մինչև 200000 համարները: Այդ սերիաների պարտատոմսերը կմասնակցեն շահումների վիճակահանություններում (անպայման շահող մասի պարտատոմսերը) և մարման վիճակահանություններում (տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերը) փոխառության բաժնեգրության մաս-մաս վճարումը վերջանալուց հետո:

ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՇԱՀՈՂ ՄԱՍԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՇԱՀՈՒՄՆԵՐԸ

Ըստ անպայման շահող մասի, 10 տարվա ընթացքում տեղի յեն ունենալու 40 շահումների վիճակահանություններ, յուրաքանչյուր տարում 4 վիճակահանություններով:

Նոր փոխառության շահումների վիճակահանությունները կկատարվեն բաժնեգրության հաշվարկումները վերջանալուց հետո, փոխառության առաջին բաժնի վիճակահանությունների հետ միաժամանակ: Հետևապես յուրաքանչյուր պարտատոմսատեր կարող է «յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» յերկու բաժնի յեւ իր պարտատոմսերն ստուգել միևնույն աղյուսյակով:

— 30 —

Պետության կողմից փոխարինարար վերցրած անպայման շահող մասի յուրաքանչյուր 100 ուրբու համար 10 տարվա ընթացքում պարտատոմսերով կվճարվի 198 միլիոն ուրբի:

Յուրաքանչյուր պարտատոմսն կարող է շահել հետևյալ գումարներից մեկն ու մեկը— 3000 ո. 1000 ո. 500 ո. 250 ո. 200 ո. և 150 ո. ներառյալ այդ գումարների մեջ շահող պարտատոմսի արժեքը (100 ուրբ.): Որինակ՝ 500 ուրբի շահող պարտատոմսատերն ստանում է 400 ուրբի շահում և 100 ուրբ պարտատոմսի արժեքը:

Պարտատոմսի յուրաքանչյուր բաժանվող մասի համար վճարվում է շահած գումարի համապատասխան մասը:

Անպայման շահող մասի յուրաքանչյուր 100 միլիոն ուրբի (մեկ կարգ) այսինքն յուրաքանչյուր 100 ուրբիանոց մեկ միլիոն պարտատոմսերի համար, շահումների քանակն ու գումարը բաշխվում են ըստ տարիների այսպես.

Տարիներ	Շահումների քանակը						Ընդամենը շահումներ	
	3000 ուրբ- վանոց	1000 ուրբ- վանոց	500 ուրբ- վանոց	250 ուրբ- վանոց	200 ուրբ- վանոց	100 ուրբ- վանոց	Քանակը	Գումարը հազարավ. ուրբի
1-ին	12	160	400	30628	—	—	3 200	8053
2-րդ	12	160	400	30628	—	—	31200	8053
3-րդ	8	120	300	26772	—	—	27200	6987
4-րդ	8	120	300	26772	—	—	27200	6987
5-րդ	8	120	300	26773	—	—	27200	6987
6-րդ	8	120	300	26772	—	—	27200	6987
7-րդ	8	120	300	26772	—	—	27200	6987
8-րդ	8	120	300	26772	120000	120000	267200	48987
9-րդ	8	120	300	26772	120000	120000	267200	48987
10-րդ	8	120	300	26772	120000	120000	267300	48987
Ընդամենը փոխառության ամբողջ ժամանակաշրջան-մ.	88	1280	3200	275432	360000	360000	1000000	198002

*) Փոխառության շրջանառության առաջին տարին հաշվում են՝ 1934 թ. 1/10-ին մինչև 1935 թ. 1/10-ը, յերկրորդ տարին՝ 1935 թ. 1/10-ից մինչև 1936 թ. 1/10-ը և այլն:

Փոխառության շրջանառության առաջին 8 տարում չահող պարտատոմսով կվճարվի 250-ից մինչև 3.000, այսինքն այդ տարիների չահումները կազմում են 150, 400, 900 և 2900 ուրբլի հարյուր | ուրբլիանոց պարտատոմսի համար, վորի արժեքը նույնպես վճարվում է չահած գումարի հետ միասին:

Սկսած փոխառության շրջանառության 8-րդ տարվա վերջից, ինչպես և 9-րդ, 10-րդ տարում կկատարվեն չահող պարտատոմսերի վճարումը գումարով 200 և 150 ուրբլի (ներառյալ պարտատոմսի արժեքը):

Շահումների և կուպոնների վճարումը

Անպայման չահող մասի պարտատոմսերի չահումները վճարվում են խնայդրամարկղներում պաշտոնական աղյուսյակներով, վորոնք տպվում են «Известия ЦИК СССР и ВЦИК», «Экономическая жизнь», «Крестьянская газета», «Лесная промышленность»:

Թերթերում և այն շրջործկոմի թերթում, վորի տերիտորիայի վրա կատարվում է վիճակահանությունը:

Խնայդրամարկղների կողմից չահումների վճարումն սկսվում է վերոհիշյալ թերթից վորևէ մեկի այն համարն ստանալուց հետո, վորի մեջ տպված է չահումների պաշտոնական աղյուսակը:

Մինչև 500 ուրբլի չահումները (ներառյալ 500 ուրբլին) վճարվում են բոլոր խնայդրամարկղներում, բացի 2-րդ կարգի գործակալության խնայդրամարկղներից:

1000 ուրբլիանոց չահումներն ամբողջական պարտատոմսով և այդ չահման մասերը կարող են ստացվել միայն շրջանային, կամ քաղաքային խնայողական դրամարկղներում, ուր պարտատոմսատերը կարող է հանձնել պարտատոմսն անձամբ, կամ ստորին խնայդրամարկղի միջոցով:

3000 ուրբլիանոց չահումներն ամբողջական պարտատոմսերով, կամ այդ չահման մասերը վճարվում են

— 32 —

միայն չահող պարտատոմսերի իսկությունը Պետնիչի կողմից նախորդ ստուգելուց հետո: Շահող պարտատոմսն ուղարկվում է ստուգման համար Պետնիչին կամ պարտատոմսատիրոջ կողմից, կամ յուրաքանչյուր խնայդրամարկղի միջոցով:

Այնքան, վորքան չահող պարտատոմսով վճարված գումարի մեջ մտնում է նաև պարտատոմսի արժեքը, ապա չահումը վճարելուց հետո պարտատոմսը չի վերադարձվում պարտատոմսատիրոջը, այլ մնում է խնայդրամարկղում:

Տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերի կուպոնները վճարվում են նրանց ժամկետն հասնելուն պես, բոլոր խնայդրամարկղներում:

Պարտատոմսատերերը կարող են չահումներն ու պարտատոմսերի կուպոնների արժեքն ստանալ ցանկացած որն սկսած վճարման առաջին օրից, բայց վոչ ուշ 1934 թ. հոկտեմբերի մեկից:

Փոխառության հետգնումը (մարումը)

Անպայման չահող մասի բոլոր պարտատոմսերը մարվում են նրանց վրա ընկած չահումները վճարելու ժամանակ, վորպիսի գումարի մեջ, ինչպես ասվեց վերևում, ստանում է նաև պարտատոմսի արժեքը:

Տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերի մարումն սկսվում է 1940 թվի հոկտեմբերի մեկից: Թե հատկապես տոկոսաբեր մասի վոր պարտատոմսերն են, վոր յենթակա յեն մարման, կվորոշվի մարման հատուկ աղյուսյակներով:

Տոկոսաբեր մասի պարտատոմսատիրոջը վճարվում է այն տարվա հոկտեմբերի մեկից, վորում կատարվել է վիճակահանությունը: Սկսած այդ ժամկետից դադարեցվում է տոկոսների բարդումն այն պարտատոմսերի վրա, վորոնք դուրս են յեկել մարման վիճակահանությունում:

Մարման վիճակահանության ժամանակ դուրս յե-

— 33 —

կած տոկոսները մասի պարտատոմսերը կարող են ներկայացվել վճարելու համար վիճակահանությունը դուրս գալուց սկսած մինչև 1949 թվի հոկտեմբերի 1-ը:

ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ԳՆՈՒՄՆ ՈՒ ԳՐԱՎ ԴՆԵԼԸ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐՈՒՄ

Խնայողական դրամարկղները գնում են աշխատավորութային շուկայի վիճակագրության պարտատոմսերը և տալիս են գրավ վերցրած պարտատոմսերի համար փոխառութայիններ միայն պետական վարկին (և խնայողական դրածին ոժանդակող հանձնաժողովների թույլտվությամբ):

ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՅՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Փոխառութային իրացումն ինչպես քաղաքում, նույնպես և դյուղում սկսվում է 1934 թվի ապրիլի 15-ից և անց է կացվում լրիվ կամավորութային, լայն մասնաշահանքադաքական ագիտացիոն աշխատանքների մեթոդի հիման վրա. բանվորները, կոլտնտեսականները, ծառայողները, կազմակերպված տնայնագործները, սովորողները և քաղաքի անկազմակերպ աշխատավոր ազգաբնակչութայինը, ձեռք են բերում փոխառութային պարտատոմսերը կոլեկտիվ բաժնեգրութային կարգով:

Պարտատոմսերի վճարումը կատարվում է մաս-մաս վճարման կարգով:

Բանվորների, ծառայողների և քաղաքի այլ աշխատավորական խմբերի համար մաս-մաս վճարման ժամկետը սահմանված է 1934 թվի մայիսի 1-ից մինչև 1935 թվի մարտի 1-ը: Բաժնեգրութային առաջին մուծումը վճարվում է 1934 թվի մայիսի առաջին կիսամյակի աշխատավարձից:

Կոլտնտեսականները պարտատոմսերը ձեռք են բերում բաժնեգրութային մաս-մաս վճարման կամ կանխիկ վճարման կարգով:

— 34 —

Կոլտնտեսականների բաժնեգրութային մաս-մաս վճարման ժամկետի տեղեկությունը սահմանվում է շրջագործիկների կողմից տեղեկում, բայց վոչ ուշ 1935 թվի հունվարի մեկից:

Աշխատավոր մենատնտեսները գնում են պարտատոմսերը կանխիկ վճարման կարգով, վճարելով գնված պարտատոմսերի ամբողջ արժեքը միանվագ կամ մի քանի ժամկետներում:

Քաղաքի բոլոր աշխատավորները պիտի ընդգրկվեն փոխառութային մեջ մինչև 1934 թվի մայիսի 1-ը:

Բանվորների և ծառայողների հետ փոխառութային բաժնեգրութային հաշվարկումները կատարվում են նրանց աշխատավայրերում: Բաժանորդի կողմից հանձնարարված տվյալների հիման վրա, փոխառութային մուծումները պահվում են բաժանորդի աշխատավարձից, հիմնարկ-ձեռնարկութային ադմինիստրացիայի կողմից: Բոլոր մուծումները կատարելուց հետո, բաժանորդներն իրենց ադմինիստրացիայի միջոցով ստանում են առձեռն պարտատոմսեր այն մասերից և արժեքով, վորոնք հայտարարված են յեղել բաժնեգրութային թերթերի մեջ: Յեթե բաժանորդը հեռանում է կոլեկտիվից մինչև բաժնեգրութային մաս-մաս վճարման ժամկետը լրանալը, ապա այդ բաժանորդներին տրվում են պարտատոմսեր վճարված գումարի չափով:

Կոլտնտեսականներն իրենց բաժնեգրութային մուծումները վճարում են կանխիկ դրամներով դյուղխորհուրդների լիազորներին: Բաժնեգրութային ամբողջ ժամանակաշրջանի հաշվարկումների համար, յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին տրվում է հատուկ անդորագիր, վորի մեջ դյուղխորհուրդի լիազորը գրանցում է կոլտնտեսականի յուրաքանչյուր մուծումը: Կոլտնտեսականը կարող է ցանկացած ժամանակ ստանալ դյուղխորհուրդից, ցանկացած մասի և արժեքով պարտատոմսեր իր կողմից վճարված գումարի չափով:

Պարտատոմսերը չստացած կոլտնտեսականներին,

— 35 —

գյուղխորհուրդը հանձնում է պարտատոմսերը յերկու
ժամկետներում. — 1934 թվի սեպտեմբերի 1-ին և 1935
թվի հունվարի 1-ին:

Աշխատավոր մեկնատեսներն ստանում են պար-
տատոմսերը փողը վճարելու ժամանակ:

Այնքան, փորքան նոր փոխառության շահումների
փիճակահանությունն սկսվում է բոլոր մուծումները
վերջանալուց հետո, ապա համարների ամրացումը և
ամրացման կտրոնների հանձնումը բաժանորդներին — չի
լինի:

Լոգուևգներ

ԼՈԶՈՒՆԳՆԵՐ

«Յերկրորդ հնգամյակի փոխառության յերկրորդ
տարվա բաժին» կամպանիայի առթիվ:

Մայիսի 1-ի պրոլետարական տոնին դիմավորենք
«Յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» լրիվ իրացու-
մով:

Հարյուրավոր նոր դործարաններ, ֆաբրիկաներ,
խորհտնտեսություններ և ՄՏԿ-ներ կառուցված են ա-
ռաջին հնգամյակի փոխառություններով:

Յերկրորդ հնգամյակի փոխառությամբ ամրաց-
նենք ԽՍՀՄ-ի ֆինանսական հզորությունը:

Ֆինանսական ֆրոնտի հարվածայիններ կազմակեր-
պեցեք նոր փոխառության հաջող իրացումը քաղաքում
և գյուղում, ծավալված մասսայական աշխատանքնե-
րով ապահովեցեք բոլոր աշխատավորների ընդգրկումը
«Յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» (յերկրորդ
տարվա բաժին) մեջ:

Բանվորուհիներ և կոլտնտեսուհիներ. յեղեք «Յեր-
կրորդ հնգամյակի փոխառության» (յերկրորդ տարվա
բաժին) բաժնեգրությունը կազմակերպողներէ առաջին
շտրքերում:

Կոլտնտեսական դաշտերի բրիգադիրներ. սոցմըրց-

ման և հարվածայնության մեթոդներով լրիվ և կարճ
ժամկետում իրացնենք «Յերկրորդ հնգամյակի փոխա-
ռությունը» (յերկրորդ տարվա բաժին) կոլտնտեսական-
ների և մեկնատեսների մեջ:

Յուրաքանչյուր աշխատավորի մասնակցությամբ
«յերկրորդ հնգամյակի փոխառության» (յերկրորդ
տարվա բաժին) ապահովենք 1934 թվի կառուցական
չինարարության տասնչորս միլիոնի ծառայի կառու-
րումը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0204408

